

МЕЖДУНАРОДНЫЙ СОВРЕМЕННЫЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

# НАУЧНЫЙ ИМПУЛЬС



Последние  
новости

Последние  
образование

Последние  
исследование

## И НОВЫЕ НАУКИ



*Международный современный научно-практический журнал*

**Научный импульс**

№ 26 (100)  
Октября 2024 г.

**Часть 1**

Издаётся с августа 2022 года

Москва 2024

|                                                                                                                                                                                                               |            |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| Abdullayev Alisherjon Abdurahmon o'g'li                                                                                                                                                                       |            |
| <b>АЖИНИЯЗ: ПОЭТ СПРАВЕДЛИВОСТИ И ПАТРИОТИЗМА</b><br>Фирюза Абдурашидовна Мухитдинова<br>Курбанов Джахонгир Абдумуталлиевич<br>Исламов Уткир Закирджанович                                                    | <b>111</b> |
| <b>ДУХОВНЫЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ ТЕМЫ В ТВОРЧЕСТВЕ АЖИНИЯЗА</b><br>Ф.А. Мухитдинова<br>Муратбаева Айсулу Орынбасаровна                                                                                                | <b>116</b> |
| <b>BOSHLANG'ICH SINF O'QUVCHILARIDA DINIY BAG'RIKENGLIK<br/>TUSHUNCHALARINI SHAKLLANTIRISH</b><br>Rahimova Marhabo Bahodirovna<br>Dadamirzayeva Xanifaxon Saydullo qizi<br>Isroilova Sug'diyona Bekmurod qizi | <b>118</b> |
| <b>TARBIYACHILARNING FAOLIYATLAR JARAYONIDA PEDAGOGIK MAHORATINI<br/>TAKOMILLASHTIRISH</b><br>O'razaliyeva Sojida Tojiboy qizi                                                                                | <b>121</b> |
| <b>QURULISH MATERIALLARI ISHLAB CHIQARISH ORQALI KORXONALARNING<br/>TA'MINOT ZAXIRALARI BARQARORLIGINI TA'MINLASH</b><br>Djalalova Gulasal Xayetovna                                                          | <b>124</b> |
| <b>СОЦИАЛЬНАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ РЕБЕНКА-ДОШКОЛЬНИКА</b><br>Д.Ш.Азаматова                                                                                                                                         | <b>127</b> |
| <b>МАКТАBGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA KATTA YOSHDAGI BOLALARNI<br/>KASBGA YO'NALTIRISH</b><br>B.S.Axmadaliyev                                                                                                 | <b>132</b> |
| <b>МАКТАBGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK DIAGNOSTIKANING NAZARIY JIHATLARI</b><br>Farmonov O'ktan Ne'matovich                                                                                                        | <b>135</b> |
| <b>THE IMPACT OF LITERATURE ON YOUTH PERSPECTIVES<br/>LITERATURE'S IMPACT ON YOUNG PEOPLE'S PERSPECTIVES</b><br>Mirziyodova Madina<br>Babajanova N                                                            | <b>138</b> |
| <b>GRAMMATICAL CATEGORY OF NOUN</b><br>Mirziyodova Madina Sherali qizi<br>Astanova Dilafruz                                                                                                                   | <b>141</b> |
| <b>LITERATURE: A WINDOW INTO CULTURE, EMPATHY, AND SOCIAL CHANGE</b><br>Umirzakova Dinara<br>Babajanova N                                                                                                     | <b>143</b> |
| <b>UNDERSTANDING COMPOSITE SENTENCES IN SENTENCE STRUCTURE</b><br>Umirzakova, daughter of Dinara Nurjan<br>Astanova Dilafruz                                                                                  | <b>146</b> |

## MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK DIAGNOSTIKANING NAZARIY JIHATLARI

**Farmonov O'ktan Ne'matovich**

*CHDPU Maktabgacha ta'lim pedagogikasi kafedrası p.f.f.d. (PhD), dotsent v.b.*

**Аннотация** *Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagogik diagnostikaning nazariy jihatlari ko'rib chiqiladi*

**Kalit so'zlar:** *diagnostika, pedagogik diagnostika, pedagogik munosabat, o'qitish, shaxslararo munosabatlar, rivojlanish tendentsiyalari.*

**Аннотация** *В данной статье рассматриваются теоретические аспекты педагогической диагностики в дошкольных образовательных организациях*

**Ключевые слова:** *диагностика, педагогическая диагностика, педагогическая установка, обучение, межличностные отношения, тенденции развития.*

Diagnostic faoliyat o'z maqsadiga ko'ra tashhis (diagnoz) yo'nalishining turli ko'rinishlariga ega bo'ladi. Qo'yilgan tashhis o'rganilayotgan xususiyatlarni shakllantirishga yoki korreksion ishlarni tashkil etishga qaratilgan amaliy tavsiyalar bilan ifodalanadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, 80 yillargacha, «Pedagogik diagnostika» atamasi asosan maqolalarda, turli tezislar yoki kam tirajli to'plamlarda uchraydigan, 80 yildan boshlab esa, shu vaqtgacha pedagogika va psixologiya fanlarining hamkorlik sohasi sifatida shakllanib, rivojlanib kelayotgan, ko'pchilik alohida bilim va tajriba sohasi deb qaramayotgan bu soha eng dolzarb sohalardan biriga aylanmoqda. Chet ellarda bu sohada olib borilgan va rus tiliga tarjima qilinib, o'zbek mutaxassislari ham tanishish imkoniyatiga ega bo'lgan ishlardan K.Ingenkampning 1991 yilda bosmadan chiqqan «Pedagogik diagnostika» (muallifning yozishicha pedagogik diagnostika atamasi u tomonidan 1968 y. taklif qilingan va kiritilgan) asarida ancha keng yoritilgan. Shunday qilib, diagnostika yorqin namoyon bo'luvchi individual-psixologik, psixofiziologik xususiyatlar asosida olingan ma'lumotlarni taqqoslash bilan alohida kishi yoki ma'lum shaxslar guruhi borasida xulosa chiqarish demakdir.

Maktabgacha ta'lim tashkilotidagi bolalarning qobiliyat va layoqatlarini har tamonlama rivojlantirishga, ular shaxsini shakllantirishga qaratilgan. Pedagogika jarayonining mahsuldorligi pedagogning o'z tarbiyachilarini yaxshi bilishga, talim va tarbiyaning xilma-xil metodlarini qo'llashga bog'liq harakat qiladilar. Bolalarning bunday holatlari chegara holatlari sifatida psixik taraqqiyot kamchiligi sifatida shaxs aksentuatsiyasining turli ko'rinishi sifatida

Zamonaviy pedagogik diagnostika tarbiyalanuvchilarning atrof-muhitga munosabatini baholash uchun bir qator metodikalardan foydalanishni, shu jumladan, guruhdagi o'rtoqlariga nisbatan emotsional xayrixohlikni, bolalar jamoasining yetukligini va shular asosida mazkur guruhda tarbiya dasturlari tuzishni ko'zda tutadi. Shunday qilib, tarbiyachi tomonidan mavjud metodikalar asosida tarbiyalanuvchilarni o'rganish va metodik apparatning keyingi rivoji yagona maqsad emas, balki jamoa rivojlanishining omili hisoblanadi. Hozirgi sharoitda tarbiyalanuvchilar jamoasidagi o'quv-tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishning muhim yo'li uni pedagogik diagnostika asosiga qurish hisoblanadi. Bu bolalarni yuzaki o'rganishga,

barcha pedagogik ustanovkalarining (mazmun, shakllar, metodlar, o'zaro ta'sir vositalarining) hozirgi tarbiyalanuvchilarning individual xususiyatlari o'sib borayotgan bir paytda o'rtamiyona bo'lib qolishiga olib kelmoqda. Hozirgi paytda pedagogik diagnostika instrument bo'lib qolishi kerakki, uning yordamida pedagoglar o'zlarining pedagogik, psixologik va metodik rejalarini amalga oshirish yo'llarini aniq belgilab oladi, ta'lim-tarbiya sohasida yangi bilimlarga ega bo'ladi va fanda hal etilmagan yoki qisman hal etilgan masalalarga duch kelishga tayyor turadi. Diagnostika tarbiyalanuvchilardan guruhdoshlarga nisbatan munosabatlarni aniqlash uchun metodika asosida test olishni ko'zda tutadi. Bu esa korreksiyaning individual choralari ishlab chiqish uchun zarur. Jamoani, shaxslararo munosabatlarni, tarbiyalanuvchilar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni o'rganish muammosi, guruh tuzilmasida "yulduzlar" va "ajratib qo'yilganlar"ni aniqlash birinchi darajali ahamiyat kasb etadi. Aynan shaxslararo muloqot xarakteri ko'p hollarda tarbiyalanuvchilarning o'z o'qishiga, baholariga munosabatini belgilaydi. Diagnostika pedagogik jarayonni gumanizatsiyalash dasturiga kiritilgan. Diagnostik faoliyatning maqsadi tarbiyachiga pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va baholash mezonlarini belgilashga, muammolarni oson hal qilish yo'llarini aniqlashga, tarbiyalanuvchilar faoliyatini boshqarishga va o'zining kasbiy faoliyatini tuzatishga, pedagogik o'zaro ta'sir samaradorligini baholashga imkon beruvchi yaxlit axborotni aniqlashdan iborat. Pedagogik diagnostika – pedagog shaxsi va u bilan muloqotga kirishuvchilarning pedagogik tizim natijalarini tahlil qilish va tavsiyalar berish jarayoni. O'zining ish faoliyatida integral pedagogik diagnostikadan foydalangan tarbiyachi zudlik bilan hal etilishni talab qilayotgan va ayni paytda bir necha muddatga ortga surilgan o'quv-tarbiyaviy vazifalarni uddalash imkoniga ega bo'ladi. O'zi ishlayotgan guruh jamoasini to'liq o'rganish tarbiyachi uchun muhim hisoblanadi.

Bolalar jamoasini o'rganayotgan tarbiyachi quyidagi vazifalarni hal etadi: jamoaning o'sib borishi haqida to'liq ma'lumot olish, jamoaning o'sish darajasi o'zgarib borishiga mos holda pedagog tomonidan o'z ishining mazmuni, shakli, metodi va uslubini pedagogik asoslangan holda tuzatib borish, jamoaning rivojlanish darajasini baholash uchun integral diagnostika metodini egallash zarur. Har qanday psixologik-pedagogik diagnostika shaxsning kechagi yoki bugungi kundagi rivojlanish darajasini, o'quv jarayonining tashkil qilinganlik darajasini ko'rsatib berish bilan cheklanib qolmasligi lozim. Diagnostik jarayonida o'rganilayotgan ob'ektning kelajagi, ertangi kuni ham taraqqiyot tendensiyalari, ham ma'lum omillar ta'sirining oqibatlari ochib berilishi kerak. Shu holdagina prognoz mohiyatidan kelib chiqqan holda ta'lim-tarbiya jarayonida yo'l qo'yilayotgan xatolar, shaxs taraqqiyotidagi ko'zga tashlangan kamchiliklarni bartaraf qilish, to'g'ri yo'lga solish imkoniga ega bo'lamiz. Pedagogik diagnostika sohasidagi nazariy-metodik ishlarning yo'nalishlari avvalambor psixologik amaliyot talablari asosida belgilanadi. Ushbu talablarga muvofiq usullarning maxsus kompleksi shakllanadi. Psixologik-pedagogik diagnostikaning rivojlanib kelayotgan fan tarmog'i ekanligi, uning amaliy va dolzarbligi bilan bir vaqtda bu sohani aniq chegaralari, boshqa fanlardan farqi va o'ziga xos xususiyatlari hozircha to'liq tarkib topmaganligini ko'rsatib o'tish lozim.

Pedagogik diagnostikaning asosiy yo'nalishlari pedagogik amaliyotning talab darajasidan kelib chiqqan holda shakllanmoqda. Shu sababli ham uning yo'nalishlarini bu yo'nalishlarning mohiyatini psixologik-pedagogik diagnostika pedagogik amaliyotning qaysi sohalarida qo'llanilishini ko'rsatmasdan turib to'liq ochib berib bo'lmaydi.

**FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:**

1. Nurkeldieva D.A Chicherina Ya.Ye Ilk maktabgacha yoshidagi bolalarni psihologik, pedagogik va logopediya tekshirish. T.: Yangi asr avlodi 2007y
2. Matmuratova.N.B. Psixodiagnostika fanidan ma'ruzalar matni. - T., 2000 y.
3. Nishonova Z.T.Bolalar psixodiagnostikasi. - T.: 1998.
4. Sadikova, Sh, and D. Azamatova. "Pedagogical Innovation Cluster of Activity of Centers in Preschool Education." Science and Innovation 1.7 (2022): 1138-1143.
5. Sadikova S., Azamatova D. Maktabgacha talimda markazlar faoliyatining pedagogik innovatsion klasteri //Science and innovation. – 2022. – T. 1. – №. B7. – C. 1138-1143.
6. D. Azamatova CRAFTING EFFECTIVE LESSON OBJECTIVES: THE CORNERSTONE OF A HIGH-QUALITY EDUCATIONAL PROCESS // SAI. 2024. №B3. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/crafting-effective-lesson-objectives-the-cornerstone-of-a-high-quality-educational-process> (дата обращения: 29.10.2024).
7. qizi O'razaliyeva S. T., Ustayeva D. N. MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARDA SOG 'LOM RAQOBATNI SHAKLLANTIRISH INTELEKTUAL SALOHIYATINI OSHIRISH //INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 8. – C. 577-580.
8. qizi O'razaliyeva S. T., qizi Atabekova U. B. MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNING IJODIY QOBILIYATLARINI RIVOJLANTIRISH //INTERNATIONAL CONFERENCE ON LEARNING AND TEACHING. – 2022. – T. 1. – №. 8. – C. 556-559.





# Благодарственное ПИСЬМО



НАУЧНЫЙ  
ИМПУЛЬС

ЦЕНТР НАУЧНОЙ  
ПОДДЕРЖКИ

VI Международный журнал научных исследований  
"Научный импульс"

АВТОР:

**Farmonov O'ktan  
Ne'matovich**

Данный материал получил положительную экспертную  
оценку и принят к публикации в номер "26" 2024 года  
журнала "НАУЧНЫЙ ИМПУЛЬС"

Директор МЦНС  
"Научный импульс"  
к.э.н. Гуляева Е.К.



Председатель оргкомитета  
к.э.н. Гуляева Е.К.







НАУЧНЫЙ  
ИМПУЛЬС

ЦЕНТР НАУЧНОЙ  
ПОДДЕРЖКИ

Международный современный научно-практический портал  
"НАУЧНЫЙ ИМПУЛЬС" лицензия и регистрационный номер агентства  
№ 9755-л свидетельство о регистрации СМИ №ЭЛ ФС 89-65557

# СЕРТИФИКАТ О ПУБЛИКАЦИИ

В Международном журнале научных исследований  
"Научный Импульс"

НАГРАЖДАЕТСЯ

**Farmonov O'ktan  
Ne'matovich**

Автор научной работы:

**MAKTABGACHA TA'LIMDA PEDAGOGIK  
DIAGNOSTIKANING NAZARIY JIHATLARI**



Директор МЦНС  
"Научный импульс"  
к.э.н. Гуляева Е.К.

A handwritten signature in blue ink, likely belonging to E.K. Gulyaeva, is written over the official seal.

30 Октября 2024 г.  
Председатель оргкомитета  
к.э.н. Гуляева Е.К.





**НАУЧНЫЙ  
ИМПУЛЬС**

ЦЕНТР НАУЧНОЙ  
ПОДДЕРЖКИ

Международный журнал научных исследований  
"Научный Импульс"

# **СПРАВКА**

## о принятии материала к публикации

НАИМЕНОВАНИЯ МАТЕРИАЛА:

АВТОР:

**Farmonov O'ktan  
Ne'matovich**

Данный материал получил положительную экспертную  
оценку и принят к публикации в номер "26" 2024 года  
журнала "НАУЧНЫЙ ИМПУЛЬС"

Директор МЦНС  
"Научный импульс"  
к.э.н. Гуляева Е.К.



Председатель оргкомитета  
к.э.н. Гуляева Е.К.

